

FÖR GOD OCH NÄRA VÅRD OCH EN GRÖN TILLVÄXT - I HELA LÄNET

Budget 2026

Plan 2027 – 2028 Region Gävleborg

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	3
FOKUSOMRÅDEN	4
1 - NÄRA OCH GOD VÅRD SOM SKAPAR LIVSKRAFT OCH FRAMTIDSTRO I HELA LÄNET	4
VÅRD NÄRA DIG, FYSISKT OCH DIGITALT	6
AVBRUTEN OCH STOPPAD BOLAGISERING AV PRIMÄRVÅRDEN	7
STÄRKT PSYKIATRI OCH MISSBRUKSVÅRD	7
2 – NÄRODLAD TILLVÄXT OCH EN GRÖN OMSTÄLLNING I GÄVLEBORG	9
ROBUSTARE VÄGAR OCH JÄRNVÄGAR MED EN TILLGÄNGLIG KOLLEKTIVTRAFIK.....	9
STÄRK FOLKHÄLSAN OCH SÄTT LÄNET I RÖRELSE	10
FÖRETAGANDE, TILLVÄXT OCH GRÖ OMSTÄLLNING.....	10
3 – KOMPETENSFÖRSÖRJNING, BILDNING & FLER MÄNNISKOR I SYSSELSÄTTNING	12
LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR PERSONALPOLITIK	12
KOMPETENSFÖRSÖRJA ARBETSMARKNADEN	13
KULTUR och CIVILSAMHÄLLE FÖR ETT LIVAKTIGT LÄN OCH EN LEVANDE DEMOKRATI ...	14
BUDGETFÖRSLAG.....	15
Omvärldsfaktorer som utmanar vår region	15
EKONOMI.....	15
DEMOGRAFI	15
KLIMAT	15
GÄNG- OCH VÄLFÄRDSBROTTLIGHET	15
BEREDSKAP	16
Den ekonomiska situationen för landets regioner	16
En långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet för Region Gävleborg	17
Region Gävleborg behöver:.....	18
Riktlinjer för god ekonomisk hushållning	19
Skattesats	20
EKONOMISK PLANERING 2026 – 2028	21
Ekonomiska planeringsramar 2026	23
Preliminära investeringsramar 2026 – 2028	24

FÖRORD

Region Gävleborg ska stärka varje människas möjlighet att forma sin framtid. Alla ska ha tillgång till en god och nära vård – det är regionens främsta uppdrag. För att finansiera vården krävs hållbar tillväxt i hela länet, med växande företag, fungerande infrastruktur och tydliga miljökrav.

Regionen står inför stora ekonomiska utmaningar. Omställningen måste ske ordnat och långsiktigt, med fokus på nära vård, digital utveckling och förbättrad folkhälsa. Den nära vården ska ta en större roll och fler kontakter ska kunna lösas både digitalt och fysiskt. Det digitala förstahandsvalet ska minska administrationen för vårdpersonalen.

Försämrade folkhälsa kräver förebyggande insatser, rehabilitering och nya samarbeten. Kompetensförsörjningen är en kritisk fråga då länets befolkning minskar utanför Gävle. Region Gävleborg behöver stärka rekrytering och bidra aktivt i det regionala utvecklingsarbetet för att säkra kompetens.

En effektiv och transparent förvaltning är avgörande för att upprätthålla demokratin. Den liberala demokratin ger människor frihet och samhället stabilitet – den måste utvecklas, rustas och försvaras.

Detta är en budget för Region Gävleborg som säkerställer en god och nära vård och för en regional tillväxt. Det är en budget som gör Gävleborg starkt.

FOKUSOMRÅDEN

1 - NÄRA OCH GOD VÅRD SOM SKAPAR LIVSKRAFT OCH FRAMTIDSTRO I HELA LÄNET

Vården är regionens absolut viktigaste uppgift. Alla länets medborgare ska erbjudas en vård av hög kvalitet. Med hjälp av valfrihet, fast läkarkontakt, fler förebyggande insatser och mindre andel hyrpersonal skapar vi förutsättningar för en god vård.

Regionens mål ska vara en god, jämställd och jämlik hälsa hos länets invånare. Andelen primärvård behöver på sikt öka. Sjukvården behöver få ett större fokus på det proaktiva och hälsofrämjande genom en stärkt primärvård. Levnadsvanor har sen tidigare och kommer även i framtiden fortsätta ha en stor påverkan på invånarnas enskilda hälsa.

Gävleborg är ett län med stora avstånd, ändå ska vården alltid vara nära människan med behov. Regionens verksamhet behöver alltid ta hänsyn till att Gävleborg är ett landsbygds-län där människor i både glest befolkade som tätorter ska kunna känna sig trygga med att vården finns där när den behövs.

EN JÄMSTÄLLD VÅRD MED KVALITET, TILLGÄNGLIGHET OCH VALFRIHET

Sjukvården i länet står inför många utmaningar med en demografi som visar att en större andel blir äldre och lever längre. Samtidigt finns en hel del att göra i befintliga verksamheter kring kvalitet och jämställd vård för att få en mer jämlik vård i länet. I detta är vår personal den viktigaste resursen. Framtiden kommer kräva en fördjupad samverkan med kommunerna och andra vårdgivare där patientens bästa alltid ska vara i fokus. På flera områden behöver samarbetet mellan Region Gävleborg och kommunerna i länet stärkas. Invånarna i Gävleborgs län ska alltid ha rätt att välja vilka vårdgivare de vill ha - det är en grundläggande rättighet.

- Valfriheten ska finnas för våra patienters genom hela sjukvårdskedjan och gälla från dag ett.
- Mångfald och valfrihet är av stor vikt inom all vård. Det innebär att alla länsinvånare kan välja mellan både en privat och offentligt driven hälsocentral inom rimligt avstånd.
- För att detta ska fungera måste det råda konkurrensneutralitet mellan privata och offentliga utförare. Att den regiondrivna primärvården fortsätter att ges högre ersättning samtidigt som regionen betalar betydligt mindre för de privata hälsocentralernas vård är inte jämlikt mot våra invånare.

- Det ska vara möjligt för våra personal att ta utmana och ta över enheter för att på ett effektivare sätt driva någon eller några av de i nuläget regiondrivna hälsocentralerna. Den så kallade utmaningsrätten kan användas som metod.
- Fler ska få en fast läkarkontakt. Att som patient få träffa samma läkare över tid ger ett tryggare omhändertagande och en effektivare vård. År 2021 hade 14% fast läkarkontakt och nu i september 2025 har 38% det vilket är en minskning mot år föregående (2024 40%). Senaste vid utgången av 2026 ska hälften av alla invånare (50%) i Gävleborg ha fått en fast läkarkontakt. För multisjuka ska andelen med fast läkarkontakt vara 100%.
- Det behövs en mer jämlik och säker vård, både kvinnor och män ska ha samma rätt till en god vård. Idag skiljer sig vården åt, därför behövs en starkare kunskapsstyrning av vården samt strukturerade genomgångar av befintlig vård ur ett jämställdhetsperspektiv.
- Den upplevda hälsan är lägre bland tjejer än bland killar, särskilt i de yngre åldersgrupperna. Samtidigt är suicidförekomsten avsevärt högre bland killar. Riktade folkhälso- och suicidförebyggande insatser behövs för att stärka dessa grupper.
- För att skapa en trygg och säker förlossningsmiljö måste i ett första steg ge förstföderskor få möjlighet att ha en fast barnmorska under hela graviditeten och eftervården.
- Klimakterievården behöver förbättras och förstärkas. Forskning och studier visar tydligt att regionerna behöver förstärka sina insatser - för kvinnor med klimakteriebesvär ska regionen öppna en särskild fysisk klimakteriemottagning.
- För personal som utför hälsosamtal ska kompetensutveckling kring klimakteriebesvär erbjudas och bli en naturlig verksamhet för att fånga upp problemen.
- Det krävs ökad kompetens och ökade insatser för patienter som drabbats av endometrios. Hela vårdkedjan behöver rustas för att bli bättre på att upptäcka och hjälpa dem.
- HBTQIA+ personer har samma rätt till ett gott bemötande i vården som alla andra. För att säkra detta behövs fortsatta utbildningsinsatser och fortsatt certifiering av Region Gävleborgs anställda. Transpersoner ska ha rätt till stöd och vård på vetenskaplig grund, fri från fördomar.
- Bröstcancer är den vanligaste cancerformen bland kvinnor. Alla bröst är olika och varje cancer unik – precis som vi människor. För att så många som möjligt ska vilja genomföra screening för bröstcancer behöver den bli mer individanpassad.
- Ökad HPV-vaccination i Gävleborg är en viktig del i kampen mot livmoderhalscancer och kanske vår enda chans utrota en cancerform. Gratis vaccination skall erbjudas till både flickor och pojkar i unga år och vi måste fortsätta betona dess betydelse och se till att fler vaccinerar sig.
- Antalet TBE-fall i Gävleborgs län fortsätter att ligga kvar på en högre nivå än tidigare för vår region. Region Gävleborg behöver snarast införa gratis vaccination mot TBE för barn 0-20 år.

VÅRD NÄRA DIG, FYSISKT OCH DIGITALT

Gävleborg är ett län med stora avstånd, men vården måste ändå alltid vara nära människan med behov. I ett landsbygds-län kan inte sjukvård och psykiatri koncentreras till ett fåtal städer eller tätorter. Alla länets hälsocentraler och sjukhus är viktiga och ska ges goda förutsättningar, även de små på de mindre orterna. Digitaliseringen är ett verktyg för att göra vården mer tillgänglig och nära, men det måste ske på rätt sätt. Fysiska alternativ ska alltid erbjudas för den som behöver det. Mobila team är en viktig förstärkning och ett komplement till den övriga vården, framför allt för att sätta våra sköra patienter i centrum och underlätta deras vardag.

- För att äldre enklare och snabbare ska kunna ta del av regionens alla digitala tjänster krävs ett digitalt kunskapslyft. Regionen ska tillsammans med länets studieförbund (som verkar i nära samverkan med länets patient- och pensionärsföreningar) starta ett IOP – ideellt och offentliga partnerskap. Ett tydligt uppdrag för att erbjuda och arrangera fler kurser för seniorer att lära sig hantera digitala tjänster via sina mobiler, paddor eller datorer.
- Alla huvudmän för hälsocentraler ska tillåtas starta filialer inom hälsovalssystemet.
- När det är möjligt ska digitala vårdmöten erbjudas. Det skapar en ökad tillgänglighet och samtidigt kan icke nödvändiga resor undvikas. Det är bra för såväl patienten, regionen som utförare och miljön.
- Fler människor ska erbjudas möjligheten att sköta sin monitorering hemifrån. Hemmonitorering skapar en god och nära vård och förbättrar vården för både patient och personal.
- Region Gävleborg har lämnat många lokaler runt om i länet. Det behövs ett aktivt arbete för att dessa kan fyllas med egna verksamheter eller erbjudas för andra.
- Närsjukhusen i Sandviken, Söderhamn och Ljusdal behöver en tydlig framtidsvision. Allt för att kunna utvecklas och få rätt roll och funktion i regionens vårdkedjor. En tydlig utvecklingsplan för att etablera dessa sjukhus som regionala närvårdssjukhus där barn-, funktionsvarierade- och äldre äldres behov ska vara i centrum.
- Familjeläkarjourerna kan vara en del av närsjukhusens utveckling. Regionen bör också undersöka möjligheten att på fler platser tillsammans med kommunerna och därmed skapa lokala vårdplatser på likartat sätt som skett under lång tid i Ljusdal. Familjeläkarjourer och vårdplatser kan samnyttja läkarberedskap.
- Det ska utredas om familjeläkarjourernas öppettider och tillgänglighet kan utökas för att avlasta både hälsocentraler och akutmottagningar. Med mindre akutuppdrag ökar hälsocentralernas möjligheter att genom flexibilitet anpassa sin verksamhet till medborgarnas behov av den vård vars kvalitet är mer beroende av kontinuitet och närhet.
- Utveckla de palliativa vårdplatserna på sjukhusen tillsammans med kommunerna.
- Utöka det palliativa teamets uppdrag till att innehålla utbildning och konsultation i kommunens alla verksamheter.

- Alla under 18 år med palliativ vård eller kroniska sjukdomar ska ha möjlighet att få vård och omsorg i sitt eget hem.

AVBRUTEN OCH STOPPAD BOLAGISERING AV PRIMÄRVÅRDEN

- Bolagiseringen ska stoppas och därmed ska primärvården, precis som nu, drivas i förvaltningsform. Bolagiseringen har visat sig skapa ökade kostnader på 115 miljoner för den regiondrivna primärvården. Dessa resurser omfördelas istället till stärkt utveckling av primärvården och att påskynda avhjälpan av problemen med COSMIC:s införande.
- Arbetet med att utveckla primärvården ska istället gå genom att erbjuda personal att själv driva enheterna eller införandet av God och Nära vård.

STÄRKT PSYKIATRI OCH MISSBRUKSVÅRD

Den psykiatriska sjukvården är en lika viktig del av regionens sjukvård som den kroppsliga. Den som mår psykiskt dåligt ska ha samma rätt till en god vård som den som brutit benet. Arbetet med framför allt barn och ungas psykiska hälsa måste stärkas. Samarbetet mellan BUP och skolhälsovården måste bli bättre. Regionens psykiatriska vård måste stärkas och bli mer tillgänglig.

Gävleborg har ett stort problem med drogmissbruk, något som ofta kan ha koppling till annan psykisk ohälsa. Missbrukare ska få både skadereducerande vård och hjälp att komma ur sitt missbruk. Den som lider av såväl missbruk som psykisk ohälsa ska få hjälp med båda problemen samtidigt.

- För att skapa ökad tillgängligheten och fler alternativ ska det införas vårdval inom barn- och ungdomspsykiatri i likhet med Region Dalarnas modell.
- De etablerade sprututbytes- / lågtröskelmottagningarna behöver utvecklas och tillgängligheten öka. Nuvarande struktur behöver förstärkas med läkare. Mottagning behöver erbjudas på fler platser och fler dagar i vecka. Uppdraget och målgruppen behöver utvecklas, breddas och förtydligas.
- Beroendemottagningarna som under tid fått minskad bemanning behöver få förstärkningar och samtidigt måste nedskärningarna samt smygstängningarna stoppas.
- Människor som befinner sig i akut psykisk kris, till exempel vid självmordsförsök eller psykos, ska inte mötas enbart av polis. Därför behöver regionen fortsätta arbeta med psykiatriambulans i både Gävle och Hudiksvall.
- Regionen ska tillskapa tillnyktringsenhetsplatser (TNE) vid Gävle, Hudiksvall och Bollnäs sjukhus.
- I regionens verksamheter behandlas idag människor med brist på ett tryggt hem eller inget hem alls. Olika kombinationer av hemlöshet, missbruk och obehandlade diagnoser gör att de far oerhört illa och deras mod eller tilltro till att vända sig till det offentliga är mycket lågt. I till exempel

projektet IDIS - inkludering och delaktighet i samverkan, har Regionen hittat mycket kunskap kring hur svårt det offentliga har att ensam nå framgång i att skapa varaktig positiv förändring i vissa grupper. Dessa människor behöver stöd genom att Regionen utvecklar och fördjupar arbetsformerna tillsammans med kommunerna.

2 – NÄRODLAD TILLVÄXT OCH EN GRÖN OMSTÄLLNING I GÄVLEBORG

Ett Gävleborg som ligger i klimatomställningens framkant och ökar tillväxten är bra för både miljön och jobben. Med fler möjligheter till utbildning, stärkt kollektivtrafik och bättre vägar även på landsbygden, tillskapas grön tillväxt i hela länet.

Miljön och klimatet är vår tids ödesfråga. I såväl Sverige som Gävleborg har vi förutsättningar för att leda utvecklingen och bli en kraft att räkna med. Vi har en stark industri i teknikens framkant, ett välskött skogsbruk, ett grönt jordbruk och en konkurrenskraftig fossilfri energiproduktion. Denna kraft ska realiseras för att klimatomställningen ska bli verklighet.

Regionen ska vara ett föredöme och ställa höga miljö- och klimatkrav i sina investeringar, inköp och upphandlingar. Det premierar ett grönt näringsliv och skapar efterfråga på miljösmarta lösningar. Region Gävleborg behöver ha en ambition att vara en viktig del i den omställningen.

Ett hållbart resande med fungerande infrastruktur är viktigt för både klimat, hälsa och arbetsmarknad. För de som kan ska det därför vara både bekvämt och säkert att låta bilen stå till förmån för cykel eller kollektivtrafik. Samtidigt ska du som verkligen behöver bilen slippa slitna vägar som inte underhålls, liksom ha nära till laddstolpar.

Det behövs en folkrörelse för klimatet där det ska vara lätt att göra rätt.

ROBUSTARE VÄGAR OCH JÄRNVÄGAR MED EN TILLGÄNGLIG KOLLEKTIVTRAFIK

Infrastrukturen är det som knyter samman länet, skapar förutsättningar för resande och att människor kan ta sig till vården. Det krävs både underhåll av befintlig och investeringar i ny väg, järnväg och cykelväg. Cykeln och cykling är ett transportslag som behöver prioriteras i regionens infrastrukturplanering. Kollektivtrafiken ska finnas till för alla, även för dig som bor på landsbygden.

- Den anropsstyrda närtrafiken är ett värdefullt komplement på de sträckor där det saknas underlag för ordinarie busslinjer.

- I högre utsträckning än i dag behöver statliga pengar satsas på Gävleborgs infrastruktur. Gävleborg har Sveriges sämsta vägstandard – den regionala orättvisan kan inte fortsättningsvis tolereras. Regionen måste öka pressen på staten att ta sitt ansvar för såväl cykelväg, bilväg som järnväg.

- Det ska löna sig att åka kollektivt samtidigt som kollektivtrafiken ha en långsiktigt hållbar ekonomi. Därför ska på sikt ungefär hälften av kollektivtrafiken finansieras med biljettintäkter och den andra halvan via skattsedeln.

- Närtrafiken behöver utvecklas med turer även helg- och kvällstid samt linjer som är anpassade till resor i båda riktningarna.

- En översyn av normaltrafik och sommartrafik behöver göras för att analysera möjligheterna att anpassa sommartrafiken efter sommarens annorlunda resmönster och besöksnäring.

- Gävleborg behöver fler laddstolpar för elbilar. Regionen ska föregå med gott exempel och se till att det finns laddstolpar vid regionens lokaler.
- Hållbart resande måste premieras och var enkelt. Den som väljer att resa kollektivt eller med cykel ska ha lika goda förutsättningar som den som behöver ta bilen.

STÄRK FOLKHÄLSAN OCH SÄTT LÄNET I RÖRELSE

Rörelse är centralt för att kroppen ska fungera rent fysiologiskt, detsamma gäller för den psykiska hälsan. Statistiken visar att det länge varit en negativ trend för rörelse och hälsa både i Sverige och i Gävleborg.

- Regionen behöver kartlägga på vilka strategiska områden det behöver skapas långsiktiga strategiska samarbeten som ökar invånarnas folkhälsa och vardagliga rörelse och aktivitet.
- När regeringen sänker stödet till den civila sektorn behöver regionen arbeta med att skapa fler samarbeten för mer kultur, bildning och idrott i både stad och landsbygd där parterna är både civilsamhälle, offentlig sektor samt näringslivet.
- Regionen ska fortsätta samarbeta med studieförbund och föreningar för att skapa förutsättningar och aktiviteter så att fler skapar sig en mer hälsosam livsstil.

FÖRETAGANDE, TILLVÄXT OCH GRÖN OMSTÄLLNING

Region Gävleborg behöver bli bättre på företagande, tillväxt och grön omställning för att länet ska kunna klara av framtidens utmaningar. En ledande kraft för att ställa om till en mer hållbar utveckling både lokalt och regionalt. Regionens insatser ska fokusera på att göra det enklare för länets företag och skapa tillväxt. Med försiktighetsprincipen, utgångspunkten att förorenaren betalar för sin miljöpåverkan, kan vi förhindra och förebygga skador på såväl människa som natur.

- Revidera länets livsmedelsstrategi utifrån ett fokus på ökad regional produktion och självförsörjning samt de ökande negativa effekterna från klimatförändringarna.
- Maten som serveras i våra regionala verksamheter ska vara närodlad, hälsosam och fri från antibiotika. Närodlad mat är viktigt både för miljön och för vår säkerhet vid kris. Därför vill vi fortsatt jobba enligt den regionala livsmedelsstrategin för att öka matproduktionen i Gävleborg.
- Initiera en bred dialog kring utvecklingsprogram för kust- och skärgård med fokus på utveckling av industri, näringsliv, fiske, turism, bostäder och rekreativsmöjligheter.
- Ta fram en plan för att placera solceller på tak, fasader och mark på regionens befintliga och nybyggda fastigheter med inriktningen att öka andelen producerad energi i Gävleborg.
- Fortsätta stötta näringslivets behov av stöd i den gröna omställningen.

- Ta fram en plan för hur Region Gävleborgs hantering av byggmaterial, möbler och utrustning ska bli mer cirkulärt.
- Regionen behöver fortsätta arbetet att sänka de fossila utsläppen från regionens egna transporter.

3 – KOMPETENSFÖRSÖRJNING, BILDNING OCH FLER MÄNNISKOR I SYSSELSÄTTNING

Gävleborg har hög arbetslöshet och hög andel långtidsarbetslösa. Den stora gruppen långtidsarbetslösa står långt ifrån arbetsmarknaden. För att länets företag ska ha möjlighet att växa och anställa fler samt att länet ska bli mer attraktiva för etableringar måste fler bli anställningsbara. Utifrån dagens situation med otaliga branscher som behöver anställa, behövs varje människa som vill jobba i Gävleborg.

- Regionen behöver en bättre matchning och en högre grad självförsörjning av fast personal för att minska behovet av att hyra in personal. Att skapa kontinuitet i vården ger många fördelar för patienter och medarbetare att detta arbete behöver vara en central åtgärd.
- Personalen är vårdens viktigaste resurs. För att personalen ska kunna utvecklas i sina yrkesroller och vilja stanna kvar hos Region Gävleborg ska regionen erbjuda möjlighet till kompetensutveckling och vidareutbildning under hela livsresan.
- Det är en oroväckande utveckling när de samlade resurserna för utbildning skärs ned. Bildningsidealet överges när studieförbundens resurser nedmonteras av staten och regionen. I stället skulle den enorma kompetensbristen behöva mötas på bred front. Folkbildningen, studieförbunden och folkhögskolorna är nycklar för att ge människor i utanförskap möjligheten till ett enkelt första steg tillbaka in på arbetsmarknaden.
- Kulturen fyller en viktig roll i ett välmående, fritt och öppet samhälle där människor trivs. Kulturen skapar idéutbyte och mångfald. Kulturen är en stark motor för utveckling och skapande. Regionen har därför en viktig uppgift att se till att alla kan ta del av kultur och vara med och skapa, oavsett, bakgrund eller funktionsnedsättning.

LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR PERSONALPOLITIK

Personalen är Region Gävleborgs viktigaste resurs. Hur väl Region Gävleborgs roll som arbetsgivare sköts återspeglas i hur personalen trivs och hur stor personalomsättningen är. Utmaningen med kompetensförsörjning kommer under överskådlig tid vara en av regionens tuffaste utmaningar.

- Ett mål ska införas om max 25 medarbetare per chef inom Region Gävleborg.
- Det ska bli obligatoriskt i chefsutbildningarna att det ingår tjänstgöring bland regionens egna verksamheter i första linjen.
- För att säkra den kort- och långsiktiga försörjningen av allmänläkare, barnläkare och geriatriker till primärvården ska samtliga hälsocentraler erbjudas ST-utbildningsplatser samt att antalet utbildningsplatser succesivt byggs ut.
- Regionen ska genomföra en långsiktig satsning för att få medarbetare över 60 år att orka

arbeta/stanna längre, genom karriär- och kompetensutveckling samt fördubblat friskvårdsbidrag.

- Regionen ska aktivt arbeta för att personal i vården ska slippa utföra angiveri av papperslösa som söker vård eller andra liknande uppgifter som ligger utanför uppdraget att bota och lindra.

KOMPETENSFÖRSÖRJA ARBETSMARKNADEN

Region Gävleborgs roll är att se helheten inom kompetensförsörjning och arbeta för att alla aktörer och insatser samverkar för att nå bäst effekt. Det krävs ett stärkt regionalt ledarskap för att möjliggöra en effektivare och starkare samverkan mellan arbetsgivare och olika utbildningsaktörer från grundskola till högskola.

- Regionen ska genom studieförbund och folkhögskolor arbeta för att underlätta för de som av olika anledningar har ofullständiga betyg från grundskolan eller gymnasiet.
- Regionens tre folkhögskolor i Bollnäs, Forsa och Västerberg ska värnas och utvecklas.
- Antalet utbildningsplatser på våra tre folkhögskolor ska bibehållas när det gäller allmän kurs i syfte att öka möjligheterna att få de som inte har fullständiga betyg.
- För att fler ska få jobb måste vi förbättra möjligheterna att byta karriär under livets gång. Därför behöver resurserna till vuxenutbildningen öka och effektiviseras. Dessutom behöver det satsas på de som vill vidareutbilda sig inom de bristyrken som näringslivet och det offentliga identifierat.
- Utveckla strukturen för kompetensdialoger, med syfte att Region Gävleborg ska ta ett tydligare regionalt ledarskap i frågorna och stärka arbetet i länet med kompetensförsörjning.
- Studieförbundens verksamhet behöver erhålla rimligt stöd för sin verksamhet och riktade IOP-partnerskap behöver tillskapas för att länets kompetensförsörjning ska fungera och utanförskapet elimineras.

KULTUR OCH CIVILSAMHÄLLE FÖR ETT LIVAKTIGT LÄN OCH EN LEVANDE DEMOKRATI

Kultur är starkt kopplat till demokrati. Deltagande i kulturliv och eget skapande stärker känslan av samhörighet och kan synliggöra samhällsförändringar, vilket bygger tillit mellan människor. Tillit är en grund för både demokrati och välmående. Kultur och bildning bidrar också till ökad innovationskraft och kreativitet, vilket stärker samhällets utveckling. Kulturens betydelse för demokratin är idag tydligare än på länge.

- Gävleborgs län ska ha ett rikt och brett kulturliv som är tillgängligt i länets alla delar. Eventuell politisk styrning av kulturen ska ske på "armlängds avstånd".
- Barn och ungas tillgång till kultur och eget skapande ska prioriteras.
- Kulturskolan är en viktig del av barns utbildning. Regionen ska ha en samordnande roll för de kommunala kulturskolorna så att det ska finnas en kulturskola med bredd i varje kommun.
- Förutsättningarna för de kulturella och kreativa näringarna i regionen behöver stärkas. Med hjälp av de utvecklingsmedel som regionen förfogar över ska Region Gävleborg bidra till att fler kulturskapare kan försörja sig på sitt skapande.

BUDGETFÖRSLAG

OMVÄRLDSFAKTORER SOM UTMANAR VÅR REGION

EKONOMI

Sverige och Region Gävleborg befinner sig i en allvarlig ekonomisk situation där den tidigare extremt höga inflationen fortfarande påverkar de offentliga finanserna och där näringslivet har det tufft. Sedan 90-talet har det inte varit så många konkurser som 2023. Sveriges tillväxt fortsätter vara en av de lägsta i EU. En följd av detta är en välfärdskris i kommuner och regioner med en allt djupare kris för vården, som särskilt riskerar att drabba landsbygden.

DEMOGRAFI

Av länets tio kommuner har endast en kommun positivt befolkningsnetto, länets befolkning är minskande. Gävleborgs län har en av den största befolkningsminskningen av alla. År 2024 minskade antalet invånare med -1084 människor. Det råder brist på kompetenser som människor i Gävleborg. I många verksamheter och branscher skapar detta svårigheter till exempel att fylla vakanser eller nyrekrytera för att växa. De demografiska förändringarna visar också att befolkningen blir äldre. Det betyder att en större andel av befolkningen på sikt kommer behöva vård och omsorg samtidigt som fler också lämnar arbetslivet.

KLIMAT

Klimatförändringarna påverkar regionen alltmer med frekvent extremväder och ökade skador på infrastruktur. Det påverkar både länets infrastruktur och skapar stora kostnader. Samtidigt som det påverkar på ett negativt sätt regionens förmåga att bedriva sina verksamheter och utföra sina planerade uppgifter. Trots detta styrs den svenska klimatpolitiken om och klimatomställningen är inte en fokusfråga för den sittande Tidöregeringen. Det gör det än viktigare att aktivt jobba med klimatfrågan i alla delar av regionens verksamhet.

GÄNG- OCH VÄLFÄRDSBROTTLIGHET

Fortfarande pågår gängvåldets skjutningar och sprängningar med mycket unga förövare iblandade. Det är en nationell kris som påverkar förutsättningarna för våra verksamheter här i länet. Det ger en ökad belastning på det offentliga, stora resurser krävs och prioriteras till arbetet med att hantera gängkriget. Risk finns att första linjens förebyggande insatser blir lidande för att hantera dagsaktuella händelser liksom att gängkrigets våld blir ett permanent inslag i vår vardag. Detta är en kris för tryggheten på gator och torg där fler känner sig otrygga och osäkra.

BEREDSKAP

Pandemin har synliggjort både styrkor och brister i regionens krisberedskap. Arbetet med att stärka förmågan måste fortsätta, särskilt vad gäller personalförsörjning, beredskapslager för material och medicin samt utvecklingen av en beredskapsflygplats. Trygg tillgång till mat, medicin och materiel för vård och omsorg är avgörande i framtida kriser.

Den säkerhetspolitiska situationen i vår omvärld, med pågående krig i Europa och ökade globala spänningar, ställer ytterligare krav på robusta system och hög beredskap. Region Gävleborg ska ta sitt ansvar för att säkerställa motståndskraft, trygghet och kontinuitet i alla verksamheter.

DEN EKONOMISKA SITUATIONEN FÖR LANDETS REGIONER

Regionernas ekonomi har varit pressade av pandemin och inflation. Läget börjar långsamt förbättras och för 2025 väntas hälften av regionerna göra ett positivt samlat resultat vilket är en förbättring mot föregående år. Samtidigt har många regioner fortfarande underskott och urholkat eget kapital. Kostnadsökningarna i vården drivs av medicinska framsteg som gör det möjligt att behandla fler, vilket är positivt men ökar trycket på ekonomin.

Samtidigt minskar regeringen stödet. I budgetpropositionen för 2026 ligger de generella statsbidragen stilla medan sektorbidraget till regionerna sänks med 2 miljarder kronor. När bidragen inte räknas upp i takt med ökade kostnader och befolkningens behov urholkas välfärdens finansiering. Riktade statsbidrag styr dessutom verksamheter utan att säkra långsiktiga resurser.

Det innebär att regionerna får bära ett större ansvar för kostnaderna när ekonomin ännu inte återhämtats fullt.

Fortsatt kärvt läge.

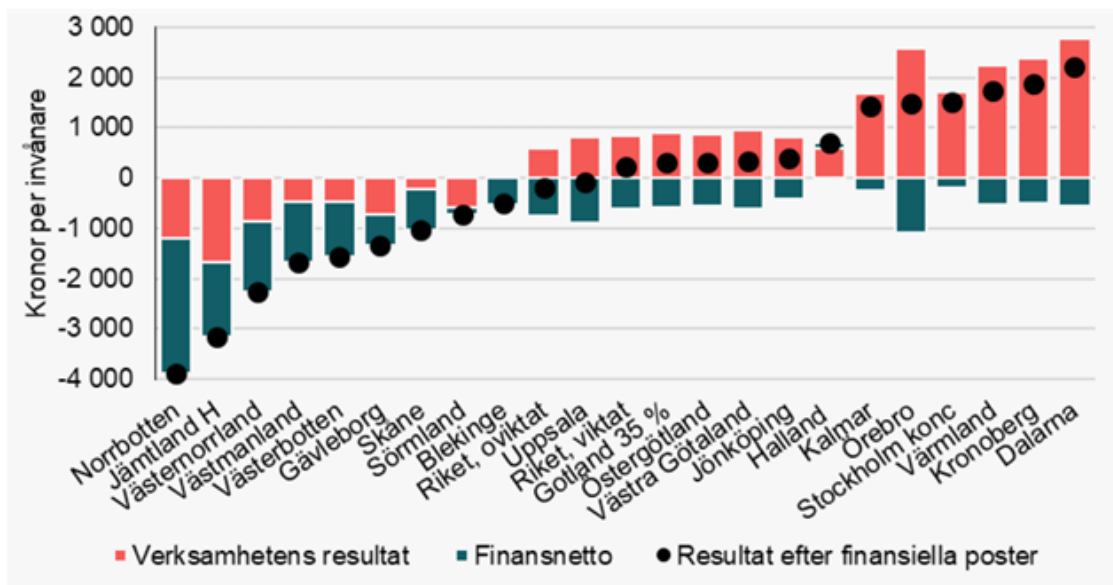
Det råder fortsatt stor osäkerhet kring den globala konjunkturutvecklingen, även om förutsättningarna gällande handelstullar har klarnat något sedan i våras, då läget var unikt osäkert. Enligt SKR:s bedömning kvarstår lågkonjunkturen och återhämtningen i BNP-tillväxten väntas först under 2026. Inom sektorn finns ett betydande behov av att anpassa verksamheterna till förändrade demografiska villkor samt att genomföra investeringar.

Höstens rapport innehåller även en fördjupad analys över behovet av värdesäkrade statsbidrag, som ett led i att säkerställa långsiktiga och välbalanserade spelregler för kommuner och regioner.

Från SKR:S ekonomirapport i oktober 2025

Diagram 23 • Verksamhetens resultat, finansnetto och resultat efter finansiella poster, bedömning 2025

Kronor per invånare

Källor: Enkät svar från regionerna och Sveriges Kommuner och Regioner.

EN LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR EKONOMI OCH VERKSAMHET FÖR REGION GÄVLEBORG

Region Gävleborg har ett tufft ekonomiskt läge. För år 2024 blev resultatet minus 47 miljoner kronor vilket är ett fortsatt negativt resultat trots att resultatjämningsreserven (RUR) använts för att minska underskotten. Det här är tredje året i följd Region Gävleborg redovisar minusresultat vilket måste hanteras över tid och kommer påverka många budgetar framöver.

Samtidigt som regionen befinner sig i en tuff ekonomisk situationen kvarstår flera problem framåt. Den demografiska utmaningen kvarstår och utmaningen med att hitta arbetskraft med rätt kompetens tilltar. Arbetslösheten ökar och antalet konkurser i landet är fortsatt på höga nivåer. Andelen unga som lämnar grundskolan med ofullständiga betyg är för hög och miljö- och klimathoten tilltar samt en rad fler utmaningar gör det svårt att ställa hållbara prognoser.

Att komma till rätta med de ekonomiska underskotten behöver ske med långsiktighet och planering. Annars riskerar verksamheter och medborgare i Regionen att drabbas onödigt hårt. Denna budget för 2026 ligger i linje med de beslutade "Budget och planförutsättningar 2026-2028" som regionstyrelsen antog den 27 maj 2025. Denna budget utgår ifrån att regionen inte når ekonomisk balans 2026 utan tar fasta på de "Budget och planförutsättningar 2024-2026" som antogs av regionstyrelsen 2023-06-13 med ett

minusresultat för 2026 med närmare 100 miljoner stämmer bättre överens med verkligheten och de utmaningar vi står inför. Denna budget tar sikte på att nollresultat år 2026 för Region Gävleborg och ett positivt resultat från och med 2027.

REGION GÄVLEBORG BEHÖVER:

- Arbeta med ett långsiktigt fokus på ekonomin. Både för att möta dagens ekonomiska problem och de långsiktiga ekonomiska förutsättningarna i regionen.
- Analysera, planera och genomföra åtgärder för infrastrukturinvesteringar och klimatanpassningen, på både kort och lång sikt.
- Klara kompetensförsörjningsutmaningen genom att minimera administrativt arbete, se över struktur och organisering med fokus på task shifting samt med hjälp av digitala tekniker, metoder och verktyg ställa om verksamheten.
- Fastslå målsättningen att ha ekonomin i balans till år 2027. I det ekonomiska läge Region Gävleborg befinner sig i behöver både nödvändiga åtgärder vidtas samt nyttjande av den under åren uppbyggda resultatutjämningsreserven, RUR:en.
- Tillitsstyrning skall vara centralt för att minska detaljstyrning och administration. Lösningar behöver tas fram för möjligheter för en kraftig minskad personalomsättningen.

RIKTLINJER FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

I kommunallagen anges att regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Ett resultat, enligt god ekonomisk hushållning, är en resultatnivå som långsiktigt konsoliderar ekonomin, vilket bland annat innebär att budgeten över tid ska upprättas så intäkterna överstiger kostnaderna samt att regionens förmögenhet inte ska förbrukas för täckande av löpande behov. Syftet med ett positivt resultat är att generera kassaflöde för att bland annat täcka investeringsutgifter och pensionsutbetalningar samt att inflationssäkra det egna kapitalet. Ekonomin ska dessutom vara långsiktigt hållbar och klara svängningar i konjunkturen.

Som riktlinjer för god ekonomisk hushållning fastställer regionfullmäktige årligen långsiktiga finansiella mål för verksamheten. Dessa omfattar såväl ekonomiskt resultat som ekonomisk ställning. Eftersom Region Gävleborg har inrättat en resultatutjämningsreserv innefattar riktlinjerna även hanteringen av den.

Fullmäktige ger också anvisningar om hur uppföljning och rapportering av styrelsen och nämnder ska göras samt fastställer direktiv för pensionsfond och finansförvaltning.

SKATTESATS

Skattesatsen för 2025 är 11,51 kronor. Budgeten för 2026 och planen för 2027 – 2028 är upprättad utifrån oförändrad skattesats, det vill säga 11,51 kronor.

EKONOMISK PLANERING 2026 – 2028

Antagna Budget- och planeringsförutsättningar 2026–2028 vid regionstyrelsen den 27/5 2025.

TABELL 1 - PLANFÖRUTSÄTTNINGAR

Förutsättningar ekonomisk planering (årlig procentuell förändring)	Utfall 2024	Budget 2025	Prognos 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Skattesats, kronor	11,51	11,51	11,51	11,51	11,51	11,51
Skatteintäkter, utjämning, generella statsbidr	5,2%	2,5%	2,1%	2,7%	2,8%	3,0%
Årets resultat, % av nettokostnaden	-0,4%	-2,0%	-3,1%	1,7%	1,1%	0,3%
Verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar ¹	4,3%	-0,5%	0,6%	-2,3%	2,8%	2,9%
Nettokostnadsutveckling ¹	5,8%	-0,8%	0,3%	-1,6%	3,1%	3,3%
Prisutveckling LPIK inklusive pensioner	4,9%	-1,5%	-2,0%	3,1%	2,7%	3,1%
Prisutveckling LPIK exklusive pensioner	3,1%	3,2%	3,5%	3,1%	3,2%	3,2%
Demografiska behov enl modell SKR	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%

¹) Plan 2026 jämfört med budget 2025 verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar -1,2% samt verksamhetens nettokostnader -0,5%.

TABELL 1:1 RESULTATRÄKNING 2026-2028

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2024	Budget 2025	Prognos 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Verksamhetens intäkter	1 786	1 814	1 867	1 952	1 952	1 952
Verksamhetens kostnader	-13 918	-13 823	-13 922	-14 078	-14 226	-14 634
Avskrivningar	-323	-346	-355	-379	-397	-414
Verksamhetens nettokostnader	-12 455	-12 355	-12 410	-12 505	-12 671	-13 096
Skatteintäkter	8 082	8 412	8 316	8 658	8 975	9 262
Generella statsbidrag och utjämning	3 927	3 898	3 887	3 926	3 966	4 053
Verksamhetens resultat	-446	-45	-207	79	270	219
Finansiella intäkter	934	45	73	55	50	50
varav värdeförändring kortfristiga finansiella placeringar	915	40	55	45	45	45
Finansiella kostnader	-535	-251	-251	-134	-133	-240
varav pensionsavsättning	-477	-198	-203	-96	-85	-185
varav värdeförändring kortfristiga finansiella placeringar	-20	-	-28	-	-	-
varav övriga finansiella kostnader	-38	-53	-20	-38	-48	-55
Resultat efter finansiella poster	-47	-251	-385	0	187	29
Extraordinära poster	-	-	-	-	-	-
ÅRETS RESULTAT	-47	-251	-385	0	187	29
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-858	-251	235	0	187	29
Årets reservering till(-)/ianspråktagande av(+) RER/RUR	243	251	0	0	0	0
Årets balanskravsresultat	-615	0	235	0	187	29
varav synnerliga skäl att återställa på längre tid än 3 år	-615	-	-	-	-	-
Tidigare reserverat till RUR	780	537	537	537	537	537
Summa RUR	537	286	537	537	537	537
Ing. ack negativt resultat att återställa på längre tid än 3 år	-540	-1 155	-1 155	-920	-920	-733
Utg. ack negativt resultat att återställa på längre tid än 3 år	-1 155	-1 155	-920	-920	-733	-705

EKONOMISKA PLANERINGSRAMAR 2026

Budgetram för 2026 för styrelser och nämnder i enlighet med tabell 2. Särskilda satsningar ingår i nedan angivna ramar och fördelas enligt följande:

191 mnkr tillförs RS (HU) för satsning på stärkt primärvård.

3 + 1 miljon tillförs RS (HU) för satsning på vaccinationer av TBE resp. HPV

1 miljon tillförs HN för satsning på folkhälsa för särskilt utsatta grupper.

1 mnkr tillförs KKN för stopp av nedskärning på studieförbunden.

TABELL 2

Budgetramar (mnkr)	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Styrelse/nämnd				
Regionstyrelse	3 034,0	3 168,5	3 046,5	3 145,1
varav Hälsoval	1941,8	2217,7	2073,1	2141,5
varav tandvård	234,6	242,6	249,6	257,8
varav övrigt	857,6	708,2	723,8	745,8
Hälso- och sjukvårdsnämnd	8179,9	8220,8	8444,8	8723,5
Hållbarhetsnämnd	698	720,6	739	761,9
Kultur- och kompetensnämnd	202,9	208	212,6	219,2
Patientnämnd	7	7,2	7,4	7,6
Företagshälsovårdsnämnd	0	0	0	0
Hjälpmedelsnämnd	0	0	0	0
Revisorer	6,5	6,5	6,5	6,5
Pensioner och interna räntor	226,8	173,6	215,6	233,6

12 355,1 12 505,2 12 672,4 13 097,4

INVESTERINGSRAMAR 2026 – 2028

För 2026 föreslås den totala investeringsramen uppgå till 964 mnkr, vilket är 91 mnkr lägre än ramen för 2025, men 109 mnkr högre än prognosen för 2025. Ny- och ombyggnationer inom ramen för Framtidsbygget, som skulle ha genomförts under 2025 enligt budget, har förskjutits i tiden. Av ramen 2026 avser 534 mnkr byggnader, 211 mnkr maskiner och inventarier, 19 mnkr immateriella anläggningstillgångar och 200 mnkr finansiella anläggningstillgångar. De ökade byggnadsinvesteringarna har från och med 2024 krävt extern finansiering i form av nyupplåning, men kan framåt i tiden också innebära försäljning av finansiella placeringar.

Investeringsram 2026 och planerad ram 2027 - 2028 (mnkr)

Tabell 3:

	Utfall 2024	Inv ram 2025	Prognos 2025	Inv ram 2026	Plan 2027	Plan 2028
MASKINER OCH INVENTARIER						
Regionstyrelse	53	73	72	63		
Hälso- och sjukvårdsnämnd	97	90	115	99		
Kultur- och kompetensnämnd	-	3	0	3		
Hjälpmedelnsnämnd	42	44	44	46		
Summa maskiner och inventarier	192	210	231	211	216	226
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR						
Regionstyrelse ⁷	-	15	0	15		
Hållbarhetsnämnd	4	10	3	4		
Summa immateriella anläggningstillgångar	4	25	3	19	10	10
Regionstyrelse - finansiella anläggningstillgångar	6	0	25	200	200	0
Regionstyrelse - byggnadsinvesteringar	643	820	596	534	576	546
TOTALT	845	1 055	855	964	1 002	782